

Schoonmaakwerk van Wmo naar Wwb ?

Door Joke Regouw, bestuurslid Stichting VraagWijzer Nederland, e-mail j.regouw@vraagwijzer.nl

---

Mijn moeder had al kort na de oorlog een meisje voor halve dagen. Die stofte en zoog, sopte het sanitair, poetste het zilver, deed de was (met de hand) en lapte met enige regelmaat de ramen. Elke dag kwam ze, tot ze trouwde. Daarna kwam er een werkster, twee keer in de week, en werd er iets minder vaak gestoft. De *werkster* werd *hulp* en kwam uiteindelijk nog maar één keer in de week. Kern van de bezigheden van al die huishoudelijkwerkenden was het schoonmaakwerk. Het huis moest schoon zijn en vooral schoon blijven. Met verzorging had dit alles niets te maken, laat staan met zorg.

Die laatste vorm van verzorging was na de oorlog opgekomen: veel ontredderde en behoeftige gezinnen hadden extra ondersteuning nodig. Onder de noemer gezinszorg of gezinshulp werd, soms ter vervanging van de moeder, bijstand verleend. Het huishouden moest blijven draaien, ook om moreel verval te voorkomen. Gestart vanuit de (kerkelijke) zuilen vond vanaf eind jaren 40 enige vorm van overheidssubsidiëring plaats. De centra voor gezinszorg werden daarna vaak gecombineerd met die voor het algemeen maatschappelijk werk.

Pas na de invoering van de AOW in 1956 werd de bejaardenhulp aan het takenpakket van deze centra toegevoegd. De reden? Het was niet meer nodig dat kinderen zoveel directe hulp aan hun ouders gaven! Ook deze bejaardenhulpen deden, net als de hulpen van mijn moeder, vrijwel uitsluitend huishoudelijk werk. Dat werk werd geleidelijk aan wel lichter door de komst van allerlei apparaten zoals wasmachines en diepvries. Eén hulp kon daarom steeds meer bejaarden 'bedienen' herinner ik mij goed, dan sprong de bijstand zonodig bij in de financiering.

Eind jaren 90 vond de omslag plaats. Thuiszorg (een fusie van kruiswerk en gezinszorg) en de intramurale bejaardenzorg vonden hun plek in de AWBZ. Huishoudelijk werk werd een verzekerd recht op huishoudelijke verzorging. Vervolgens vond in 2007 de afsplitsing plaats naar de Wmo.

En nu staan we weer op een keerpunt. Er komt een nieuwe Wmo en een Participatiewet. Het budget voor huishoudelijke hulp wordt daarbij bijna gehalveerd, hoewel zo'n 80% van de ontvangers van huishoudelijke hulp de laagste eigen bijdrage betalen. Een goed moment om je ten principale af te vragen of het pure schoonmaakwerk niet anders georganiseerd en gefinancierd zou moeten worden. Niet voor mensen als mijn moeder, die altijd al een eigen hulp hebben gehad. Maar wel als het ouderen en mensen betreft met een handicap en die bovendien een minimum inkomen hebben. Zou het niet veel meer voor de hand liggen hen gewoon geldelijke steun te geven? En wel op basis van de wet die juist daarvoor bedoeld is: de Wwb en straks de Participatiewet. Heeft de bijzondere bijstand niet juist als doel om voor bijzondere uitgaven, die de draagkracht te boven gaan, geheel of gedeeltelijk bij te springen? Ook nu al kan voor bepaalde (zorg)kosten, eenmalig of structureel, een beroep op de bijstand worden gedaan. Denk bijvoorbeeld aan bijzondere dieetkosten of een wasmachine. Mensen moeten aantonen dat ze noodzakelijke extra kosten hebben en vervolgens vindt betaling plaats. Niet via een ingewikkelde pgb- en SVB-constructie, maar rechtstreeks. Ook het verstrekken van vouchers zou via de Wwb kunnen lopen, denk ik zo.

De Wmo kunnen we, althans wat betreft de individuele voorzieningen, gaan beperken tot echte zorg en ondersteuning. Complexe zorg in natura, allerlei vormen van gezinszorg en gezinscoaches worden

dan op basis van de Wmo of eventueel de Jeugdwet gefinancierd. Het schoonmaakwerk regelen de mensen zelf, zonodig dus met extra financiële steun van de gemeente.

Voor het zover is moeten wellicht nog wat spelregels worden aangepast. Nu kan je geen beroep op de Wwb doen als in een bepaalde nood al via een andere wet is voorzien. Maar het zou wel mooi zijn als gemeenten zouden kunnen kiezen. De wijkteams gaan al integraal werken en de geldstromen komen straks ontschot over. Nu nog de voorzieningen.

Dan zijn we weer terug bij het begin: schoonmaakwerk regel je zelf en als het nodig is komt er een financieel steuntje in de rug.